

עין משפט מסכת מעילה

דף ב.

עין משפט א

הרמב"ם הל' מעילה פ"ג ה"א

קְדָשֵׁי מִזְבֵּחַ שְׁמֵתוֹ אֵי צֵאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה דְּבַר תּוֹרָה. אָבֵל מוֹעֲלִין בָּהֶן מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים. וְכֵן אִם נִפְסְלוּ בְּדַבְּרֵים

א. כסף משנה קדשי מזבח שמתו וכו'. מימרא דר"י בפ"ג דמעילה (י"ב) ובריש מעילה שם. ואיכא למידק אמאי נקט רבינו קדשי מזבח הא ר"י קדשים סתם נקט. וי"ל דלרבנותא נקט קדשי מזבח וכ"ש קדשי בדק הבית ועוד משום דבהאי פירקא עסיק בדיני קדשי מזבח מש"ה פתח בהו. ומ"ש וכן אם נפסלו בדברים שיפסלו בהם הקרבנות מועלים בהם מד"ס בד"א בשלא היה להן שעת היתר לאכילה כהנים וכו' כיצד קדשי קדשים שנפסלו קודם שיגיע הדם למזבח כהלכתן כגון ששחטן בדרום אע"פ שקיבל בצפון וכו' עד שהרי לא היה להם שעת היתר. משנה בריש מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלים בהם שחטן בדרום וקיבל דמן בצפון וקיבל דמן בדרום שחט ביום וזרק בלילה שחט בלילה וזרק ביום או ששחטן חוץ לזמנן וחוץ למקומן מועלים בהם כלל אמר ר' יהושע כל שהיה לה שעת היתר לכהנים אין מועלים בה וכל שלא היה לה שעת היתר לכהנים מועלים בה אי זו היא שהיה לה שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאת ושיצאת ואי זו היא שלא היה לה שעת היתר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולים וזרקו את דמה. ומ"ש רבינו או שזרקוהו פסולים אע"פ שקיבלוהו כשרים. שם נחלקו חזקיה ור"י אי סגי בנראה לזריקה דהיתר זריקה שנינו או בעי שעת היתר אכילה דחזקיה סבר היתר זריקה סגי הילכך כל שנתקבל הדם שלא בהכשר סגי להוציא מידי מעילה ור"י סבר דלא אלא שיזרק בהכשר ויותר באכילה ופסק רבינו כר"י מפני ששם הביאו כמה ראיות לדבריו ואע"ג דשנינהו חזקיה שינויי דחיקי נינהו ועוד דסוגיא דפי"ב דמנחות כר"י רהטא. ובגמ' אתמר עלו מהו שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא תיבעי לך דכ"ע לא פליגי דאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש וכו' תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהם בשלמא לרב יוסף ניחא אלא לרבה קשיא מאי מועלים בהם מדרבנן ואע"ג דהא דאוקימנא מתני' דקתני מועלין בהם מדרבנן אליבא דרבה הוא משמע דלרב יוסף מועלין בהם מדאורייתא ובמסקנא בגמרא אסיקנא לרבה בתיובתא והוי משמע לכאורה דכיון דהלכה כרב יוסף ולדידיה מועלין דקתני מתני' הוי דאורייתא הכי נקטינן כי דייקנן בה נקטינן דמועלים בהם דקתני מתני' היינו מדרבנן משום דהא דאוקימנא מתני'

שִׁיפְסֹלוּ בְּהֵן הַקָּרְבָּנוֹת שְׂכָבָר בְּאַרְנוּם מוֹעֲלִין בְּהֵן
 מִדְּבָרֵי סוּפְרִים. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשָׁלָא הִיָּה לְהֵן
 שְׁעַת הֵתֵר לְאַכִּילַת כֹּהֲנִים. אָבֵל אִם הִיָּה לְקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים
 הַנְּאֻכָּלִים שְׁעַת הֵתֵר וְאַחַר כֹּךְ נִפְסְלוּ וְנִאָסְרוּ בְּאַכִּילָה
 הוֹאִיל וְהֵתֵרוּ שְׁעָה אַחַת אֵין מוֹעֲלִין בְּאוֹתוֹ דְּבָר שְׁהִיָּה
 רְאוּי לְאַכִּילָה כְּמוֹ שְׂבֵאֲרָנוּ. כִּי־צַד. קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים שְׁנִפְסְלוּ
 קֹדֶם שְׁיִגִיעַ הַדָּם לְמִזְבֵּחַ כְּהִלְכָתָן כְּגוֹן שְׁשַׁחֲטָן בְּדָרוֹם
 אֶף עַל פִּי שְׁקֵבֵל בְּצָפוֹן אוֹ שְׁשַׁחֲטָן בְּצָפוֹן וְקֵבֵל בְּדָרוֹם.
 אוֹ שְׁשַׁחֲטָן בִּיּוֹם וְזָרֵק בְּלִילָה אוֹ שְׁשַׁחֲטָן בְּלִילָה וְזָרֵק
 בִּיּוֹם. אוֹ שְׁעִשְׂאָן בְּמַחְשֶׁבֶת הַזְּמַן אוֹ בְּמַחְשֶׁבֶת הַמָּקוֹם.
 אוֹ שְׁקֵבֵלוּ הַפְּסוּלִין אֶת דָּמָן אֶף עַל פִּי שְׁזָרְקוּהוּ כְּשָׂרִים.
 אוֹ שְׁזָרְקוּהוּ פְּסוּלִין אֶף עַל פִּי שְׁקֵבֵלוּהוּ כְּשָׂרִים. אוֹ
 שְׁיִצָּא הַדָּם וְהַבָּשָׂר כָּלוּ קֹדֶם זְרִיקַת הַדָּם. אוֹ שְׁלָן הַדָּם.
 בְּכָל אֵלוֹ מוֹעֲלִין בְּכֻלָּן לְעוֹלָם שְׁהָרִי לֹא הִיָּה לְהֵן שְׁעַת

דמועלין בהם היינו מדרבנן לרבה אבל לרב יוסף הוי מדאורייתא היינו אליבא דר"ש אבל לר' יהודה הא אמרינן דכ"ע לא פליגי דאם עלו ירדו וא"כ אין מועלין בהם מדאורייתא וכיון דקיי"ל הלכה כר' יהודה לגבי ר"ש כל שלא היה לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בה אלא מד"ס. ומ"ש או שיצא הבשר והדם כולו. ג"ל שט"ס יש כאן וצריך להגיה או שיצא הדם והבשר כולו דגרסינן בפ"ק דמעילה (דף ו' וז') אמר ר' יוחנן כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיצא מקצתו אבל יצא כולו לא, ופירש"י שיצא מקצת הבשר ולא יצא כולו דמיגו דמהניא זריקה למקצת שבפנים מהני נמי לההוא מקצת שיצא אבל יצא כולו לא וכו' דכמו דליתיה לבשר דמי אמר רב פפא לא אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא אלא שיצא בשר אבל יצא דם אין זריקה מועלת ליוצא ותניא כוותיה משמע בהדיא דדם אפי' יצא מקצתו אין זריקה מועלת דהא בשר אין זריקה מועלת בו אלא ביצא מקצתו ובההוא גוונא אמר דבדם אין זריקה מועלת. ומ"ש או שיצא מקצת הבשר קודם זריקת דמים וכו' שהרי היה לו שעת היתר לאכילה. כלומר ואח"כ זרק הדם וכמ"ש לעיל בסמוך דזריקה מועלת כשיצא מקצת הבשר:

הַתֵּר. אֲבָל אִם הִגִּיעַ הַדָּם לַמִּזְבֵּחַ כְּמִצְוֹתוֹ וְאַחַר כֵּן לֹן
הַבֶּשֶׂר אוֹ הָאֵימֹרִין. אוֹ שֶׁנִּטְמָא הַבֶּשֶׂר אוֹ הָאֵימֹרִין. אוֹ
שִׁיִּצָּא הַבֶּשֶׂר אוֹ הָאֵימֹרִין לַחוּץ. אוֹ שִׁיִּצָּא מִקְצַת הַבֶּשֶׂר
קֹדֶם זְרִיקַת דָּמָיִם. בְּכֹל אֵלוֹ וְכִיּוֹצֵא בָהֶן אֵין מוֹעֵלִין
בְּשֶׂאֵר בְּשָׂרָן שֶׁהָיָה לֹו שְׁעַת הַתֵּר לְאַכִּילָהּ כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ:

עין משפט ב הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח הט"ז

אֵינוֹ חַיֵּב כְּרֵת עַל קֹדֶשׁ שֵׁישׁ לוֹ מִתִּירִין עַד שִׁיאֲכַל מִמֶּנּוּ
אֲחֵר שֶׁקָּרְבוּ מִתִּירָיו. אֲבָל אִם אָכַל אֶת הַבֶּשֶׂר קֹדֶם
זְרִיקַת הַדָּם אֵינוֹ לוֹקֵה מִשּׁוֹם טֵמֵא שֶׁאֲכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ.
זֶה הַכֹּל כֹּל שֵׁישׁ לוֹ מִתִּירִין אֵין חַיֵּבִין עָלָיו מִשּׁוֹם פְּגוּל
אוֹ מִשּׁוֹם נוֹתֵר אוֹ מִשּׁוֹם טֵמֵא עַד שֶׁיִּקְרְבוּ מִתִּירָיו
כְּהִלְכָתָן. וְכֹל שֶׁאֵין לוֹ מִתִּירִין כִּיּוֹן שֶׁקֹּדֶשׁ בְּכֹלֵי חַיֵּבִין
עָלָיו מִשּׁוֹם טֵמֵאָה. אֲפֹלוּ נִטְמָא הַבֶּשֶׂר קֹדֶם שִׁיִּטְמָא
הָאוֹכֵל הוֹאִיל וְקָרְבוּ הַמִּתִּירִין וְאַחַר כֵּן אֲכַל חַיֵּב כְּרֵת.

ב. כסף משנה אינו חייב כרת וכו'. משנה בפ"ב דמעילה (דף י'). ומ"ש אבל אם אכל את
הבשר קודם זריקת הדם אינו לוקה וכו'. בפרק כל הפסולים (דף ל"ג): פלוגתא דר"י ור"ל
ופסק כר"י. ומ"ש זה הכלל כל שיש לו מתירים אין חייבין עליו וכו' עד חייבים עליו משום
טומאה. משנה בפ"ב דמעילה (דף י'). ומ"ש אפי' נטמא הבשר קודם שיטמא האוכל וכו'.
בפרק השוחט ומעלה (דף ק"ח) פלוגתא דר"י הגלילי ורבנן ופסק כרבנן. ומ"ש וכן אם אכל
מבשר הטאות הנשרפות והוא טמא וכו'. משנה פ"ב דמעילה (דף ט') פרים [הנשרפים]
ושעירים הנשרפים מועלים בהם משהוקדשו וכו' הוזה דמן חייבין עליהן משום פגול נותר
וטמא ומייתי לה בפ' כל הפסולים (דף ל"ה):

וְכֵן אִם אָכַל מִבְּשָׂר חֲטָאוֹת הַנְּשָׂרְפוֹת וְהוּא טָמֵא אַחַר
שֶׁנִּזְרַק דָּמָם הֲרִי זֶה חֵיב כְּרֵת:

דף ב:

עין משפט א

הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג ה"ז

אֲבָל קִדְשִׁים שֶׁלָּנוּ אוֹ שֶׁלֶן הַדָּם אוֹ הַבֶּשֶׂר אוֹ הָאֵימּוּרִים.
וְזָבַח שִׁיצָא חוּץ לְעִזָּרָה. אוֹ שֶׁנִּטְמָא אוֹ נִפְסַל בְּמַחְשֶׁבֶת
הַזְּמַן אוֹ בְּמַחְשֶׁבֶת מְקוֹם אוֹ בְּמַחְשֶׁבֶת שְׁנוּי. אוֹ שֶׁקָּבְלוּ
הַטְּמֵאִים וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ הוֹאִיל וְרֵאוּיֵין בְּעִבּוּדַת קָרְבָן
הֵבֵא בְּטִמְאָה. וְשִׁנְתָן דָּמוֹ חוּץ לְמְקוֹמוֹ אוֹ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים
שֶׁנִּשְׁחָטוּ בְּדֵרוֹם אוֹ שֶׁנִּתְקַבַּל דָּמָם בְּדֵרוֹם. אֵף עַל פִּי
שֶׁכָּל אֵלוֹ פְּסוּלִים אִם עָלוּ לְרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵרְדוּ:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' מעילה פ"א ה"ג

כָּל הַמוֹעֵל בְּזִדּוֹן לֹקֵה וּמִשְׁלֵם מֵה שֶׁפָּגַם מִן הַקִּדְּשׁ
בְּרֵאשׁוֹ. וְאִזְהָרָה שֶׁל מְעִילָה מִזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב-יז)
לֹא תוֹכַל לֶאֱכַל בְּשַׁעְרֶיךָ מִעֵשֶׂר דְּגַנְךָ וְגו' (דברים

ג. כסף משנה ומ"ש או קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שנתקבל דמן בדרום אע"פ שכל
אלו פסולים אם עלו [לראש המזבח] לא ירדו. יש לתמוה דברי מעילה (דף ב') גבי קדשי
קדשים ששחטן בדרום וקיבל דמן בצפון וקיבל דמן בדרום איבעיא להו עלו מהו
שירדו רבה אמר אם עלו ירדו רב יוסף אמר אם עלו לא ירדו אליבא דר' יהודה לא תיבעי
לך דכ"ע לא פליגי שאם עלו ירדו כי פליגי אליבא דר"ש ואע"ג דאיתותב רבא דאמר אם
עלו ירדו היינו משום דאמר הכי לר"ש אבל לר' יהודה לכ"ע ירדו. ורבינו שפסק בסמוך
כר' יהודה ה"ל לפסוק כאן שאם עלו ירדו ושמא נוסחא אחרת היתה לרבינו בזה. והר"י
קורקוס ז"ל נדחק מאד ליישב זה ולא כתבתיו שלא להאריך:

יב-יז) 'וּנְדָרֶיךָ'. מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁזֶּה אֲזַהְרָה לְאוֹכַל מִבְּשָׂר עוֹלָה הוֹאִיל וְכָלוּ לַשֵּׁם. וְהוּא הַדִּין לְשֹׂאֵר כָּל קֹדֶשׁ שֶׁהוּא לַהֵשֶׁם לְבַדּוֹ בֵּין מְקֻדְשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ בֵּין מְקֻדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת אִם נִהְיָה בְּהֵן שְׂוֵה פְּרוּטָה לוֹקָה. מֵעַל בְּשִׁגְגָה מְשַׁלֵּם מָה שֶׁנִּהְיָה וְתוֹסֶפֶת חֲמִשׁ. וּמֵבִיא אֵיל בְּשֵׁנֵי סְלָעִים וּמְקַרְיָבוֹ אֲשֶׁם וּמִתְכַּפֵּר לוֹ וְזֶהוּ הַנִּקְרָא אֲשֶׁם מְעִילוֹת. שְׁנַאֲמַר (ויקרא ה-טו) 'וַחֲטָאָה בְּשִׁגְגָה מְקֻדְשֵׁי ה' וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ וְגו' (ויקרא ה-טז) 'וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֵת חֲמִישְׁתּוֹ וְגו'. וְשְׁלוֹם הַקֶּרֶן בְּתוֹסֶפֶת חֲמִשׁ עִם הַבָּאֵת הַקֶּרֶן מִצֹּת עֲשֵׂה:

הַרְמַב"ם הַל' מְעִילָה פ"א ה"ו

עין משפט ג

יֵשׁ דְּבָרִים שְׂאִין חִיבִין עֲלֵיהֶן מְעִילָה מִדְּבָרֵי תוֹרָה דְּאָבֵל אָסוּר לְהַנּוֹת בְּהֵן מִדְּבָרֵי סוּפְרִים וְהַנִּהְיָה מֵהֵן מְשַׁלֵּם קֶרֶן בְּלֶבֶד וְאִינוֹ מוֹסִיף חֲמִשׁ וְאִינוֹ מֵבִיא אֲשֶׁם:

הַרְמַב"ם הַלְכוֹת מְעִילָה פ"ד ה"א

עין משפט ד

עיינ לעיל דף ב. עין משפט א

ד. כסף משנה יש דברים שאין חייבים עליהם מעילה וכו'. בפ"ג דמעילה שנינו שיש דברים שאין נהנין מהם ולא מועלים. ופירש"י בפ"ד דנזיר (דף כ"ח) בד"ה לא נהנין מדרבנן ובריש מעילה (דף ב') אמרינן שדברים שאין מועלין בהם אלא מדרבנן אין משלמין חומש: